

Seminář č. IV. – Předporozumění a hermeneutický kruh v právní interpretaci

I. Prostudujte si článek Jana Wintra s názvem „K hermeneutice v právní vědě a v historiografii“ a připravte si odpovědi na následující otázky:

- 1) Na jakých principech funguje podle H.-G. Gadamera hermeneutický kruh?
- 2) Co je předmětem zkoumání hermeneutiky a jaké jsou její metody?
- 3) Jakou úlohu hraje historický a tradiční moment při výkladu? Lze se v právní interpretaci spolehnout na historický výklad, příp. v čem spočívá jeho omezená vypovídací hodnota?
- 4) Je právní hermeneutika spíše subjektivistická, nebo objektivistická?

II. Pokuste se určit úlohu hermeneutického kruhu a předporozumění interpretů při výkladu následujících výňatků z právních předpisů. Zamyslete se nad identifikací rozhodujících argumentů v uvedených příkladech, jakož i nad charakterem výkladových závěrů z pohledu nalezení ratio legis těchto ustanovení.

a) Ústava, č. 1/1993 Sb. – lhůta ke vrácení zákona prezidentem republiky

Podle čl.50 Ústavy ČR platí, že prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl postoupen. O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Výkladový problém: *Platí, že prezident republiky je oprávněn vrátit přijatý zákon tak, že jej patnáctého dne ode dne postoupení zašle zpět Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, přičemž doručení jí bude až nejbližší následující pracovní den (tzv. použití pravidel pro počítání lhůt)?*

Závěr: *Ano, pro tuto ústavně-právní lhůtu platí obecná pravidla pro počítání lhůt (vyjádřená např. § 57 o. s. ř.), která jsou obecným právním principem, nestanoví-li zákon či ústavní zákon výslovně jinak (viz k tomu náleží ÚS ČR Pl. ÚS ze dne 17. 12. 1997, Pl. ÚS 33/97).*

b) z. č. 300/2008 Sb. – datové schránky – doručení orgánu veřejné moci

Podle ustanovení § 18 zákona č. 300/2008 Sb. platí, že fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky.

Podle ustanovení § 17 odst. 3 a 4 téhož zákona upravujících doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky platí, že dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Nepřihlásí-li se do datové schránky

tato osoba ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.

Výkladový problém: *Platí, že žaloba fyzické či právnické osoby je doručena do datové schránky okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí tzv. oprávněná osoba, příp. posledním dnem 10-denní lhůty ?*

Závěr: *Podání prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci (§ 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů) je učiněno okamžikem dodání datové zprávy do schránky orgánu veřejné moci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, č. j.9 Afs 28/2010 – 79*

II. Prostudujte si shrnutí judikátu Nejvyššího soudu o odpovědnosti za škodu za úraz na zastávce veřejné dopravy ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3027/2008, a přemýšlejte o následujících problémech:

- 1) Jaký stěžejní argument Nejvyšší soud použil pro odůvodnění svého právního názoru?
- 2) Jaký má tento argument vztah k pozitivně právní úpravě platné a účinné v době skutku? Jak byste charakterizovali tzv. horizont porozumění Nejvyššího soudu ve vztahu k temporálnímu rozměru posuzované věci?
- 3) Jaké právní pojmy byly v posuzované věci zásadní? Konstruuje skutkovou podstatu právní tohoto odpovědnostního vztahu a pokuste se ji teoreticky charakterizovat.
- 4) Jaký je Váš názor na posuzovanou věc a o jaké argumenty byste ho opřeli?

III. Přečtěte si rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2011, č. j. 1 Afs 91/2010 - 2 (uložen ve složce studijní materiály), a zamyslete se nad následujícími problémy, včetně svého názoru na řešení případu:

- 1) Jak Nejvyšší správní soud vyložil pojem závazek v prostředí zákona o omezení plateb v hotovosti?
- 2) Jaké argumenty přitom použil a ke kterým výkladovým metodám náleží?
- 3) Který právní princip byl součástí předporozumění Nejvyššího správního soudu při řešení věci?
- 4) Posuďte přesvědčivost závěrů NSS z pohledu subjektivní a objektivní teorie výkladu.

IV. Prostudujte si argumentaci Ústavního soudu ČR k problému žaloby Senátu PČR na prezidenta ČR Václava Klause ze spáchání velezrady (usnesení ÚS ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 17/13 - uloženo v Učebních materiálech předmětu).

- 1) Posuďte logickou i rétorickou stránku argumentací obou procesních stran a zhodnoťte je z hlediska jejich konzistence a přesvědčivosti.
- 2) Analyzujte řešení, které zvolil Ústavní soud, z hlediska metod výkladu a použitých právních argumentů.

- a) Analyzujte problém temporality práva, který je podstatou rozhodovacího důvodu předmětného usnesení.
 - b) Jakým způsobem užil Ústavní soud analogii při výkladu procesního práva? O jakou formu analogie se jednalo?
 - c) Testujte úsudek ÚS demonstrovaný pod bodem 38 odůvodnění z hlediska jeho přesvědčivosti. Ke kterým směrům právního myšlení byste zařadili takový úsudek?
 - d) Obdobně testujte i úsudek obsažený v bodech 43 - 45 odůvodnění a pojmenujte právní argumenty, které zde ÚS užívá.
- 3) Pokuste se vymezit, z jakého předporozumění problému Ústavní soud vycházel, a najděte vazby mezi touto předstrukturou výkladu a zvolenými argumenty podporujícími přijaté řešení.
 - 4) Formulujte svůj vlastní názor na tento problém a odůvodněte jej.